

4. Hälsa och sjukdom i 1700-talets Åbo

hälsa, -n	terveys
en sjukdom 2	sairaus
ett sjukhus 5	sairaala
kommunal, -t, -a	kunnallinen
privat, -, -a	yksityinen
en hälsostation 3	terveysasema
erbjuda IV (ö-u)	tarjota
vård, -en	hoito
de sjuka	sairaat
ett antal 5	lukumäärä
en läkare 5	lääkäri
ett apotek 5	apteekki
ett filialapotek 5	sivuapteekki
tillsammans	yhdessä
en situation 3	tilanne
en helt annan	aivan toinen
en invånare 5	asukas
kämpa I	taistella
en stadsläkare 5	kaupunginlääkäri
villig, -t, -a	halukas
ta IV (o-a) emot	ottaa vastaan
en patient 3	potilas
vanlig, -t, -a	tavallinen
i samband med ngt	jkn yhteydessä
en resa I	matka
främmande	vieras
vaccinera I	rokottaa
för det mesta	enimmäkseen
en spruta I	ruiske
vars	jonka, joiden
en sjukdomsbild 3	sairaudenkuva
mer eller mindre	enemmän tai vähemmän
oklar, -t, -a	epäselvä
egentligen	oikeastaan
ett symptom 5 (på)	oire jstk
en böldpest 3	paiserutto
difteri, -n	kurkkumätä
kolera, -n	kolera
tyfus, -en	lavantauti
räkna I upp	luetella
uppräkn/ad, -at, -ade	lueteltu
plåga I	vaivata, kiusata
en Åbobo 3	turkulainen
i form av ngt	jkn muodossa
en epidemi 3	kulkutauti

tidig, -t, -a	aikainen
ett sekel 5	vuosisata
en vaccinn 3/ett v,	rokote
uppfinna IV (a-u)	löytää, keksiä
uppfunn/en, -et, -na	keksitty
smittkoppor pl.	isorokko
först	vasta
i slutet av	lopussa
fattigdom, -en	köyhyys
tiggeri, -et	kerjääminen
ett fenomen 5	ilmiö
vara van, -t, -a vid ngt	olla tottunut jhk
förknippa I med ngt	yhdistää jhk
ett nyhetsinslag 5	uutispätkä
en världsdel 2	maanosa
en tiggare 5	kerjäläinen
besöka II ngt	käydä jossakin
som turister	turisteina
ändå	kuitenkin
speciellt	erityisesti
inte länge sedan	ei kauaa siitä kun
även	jopa, vieläpä
stryka IV (ö-u) omkring	kierrellä
fattiga, de fattiga	köyhät
med handen utsträckt	käsi ojossa
be IV (a-e) om att få	pyytää saada
en peng	raha(a)
en brödbit 2	leipäpala
de förbipasserande	ohikulkijat
en åldring 2	vanhus
vårda I	hoitaa
omhänderta IV (o-a)	ottaa hoiviin
en släkting 2	sukulainen
ett hospital 5	mielisairaala
i korsningen av	risteyksessä
nuvarande	nykyinen
de mentalt sjuka	mielisairaajat
skicka I	lähettää
Själö	Seili
en skärgård 2	saaristo
Nagu	Nauvo
där	jossa
en stat 3	valtio
upprätthålla IV (ö-å)	ylläpitää, säilyttää
på många sätt	monin tavoin
vara utsatt för ngt	olla altis/herkkä saamaan
immunförsvar, -et	vastustuskyky
försvag/ad, -at, -ade	heikentynyt
på grund av ngt	jkn johdosta

undernäring, -en	aliravitsemus
jämföra II	verrata
överdriv/, -et, -na	liioiteltu
tvättande, -t	peseminen
duchande, -t	suihkuttaminen
städande, -t	siivoaminen
si och så	niin ja näin
renlighet 3	puhtaus, siisteys
hygien, -en	hygienia
nära varandra	lähellä toisiaan
bo III	asua
tillsammans	yhdessä
en häst 2	hevonen
en ko 3	lehmä
ett får 5	lammas
ett svin 5	sika
en get 3	vuohi
i förhållanden som dessa	tällaisissa olosuhteissa
sprida IV (e-i) sig	levitä
ohyra, -n	syöpäläiset
som en löpeld	kulovalkean tavoin
skörda I	korjata satoa
feber, -n	kuume
ett offer 5	uhri
dö IV (o-ö) i ngt	kuolla jhk
"rötfeber", -n	"mätäkuume"
ett samlingsnamn 5	yhteisnimike
en febersjukdom 2	kuumetauti
en andedräkt 3	hengitys
rutt/en, -et, -na	mätä
stinkande	haiseva
lukt, -en	haju
en rädsla 1	pelko
antågande	lähestyvä
sätta IV sin prägel	lyödä leimansa
vardag, -en	arki
ett rykte 4	huhu
viss, -t, -a	tietty
bryta IV (ö-u) ut	puhjeta
granska I	tutkia
en besättning	miehistö
anlöpande	satamaan poikkeava
ett fartyg 5	alus
noggrant	tarkasti
en armé 3	armeija
tåga I	marssia (kulkueessa)
igenom området	alueen läpi
en soldat 3	sotilas
återvända II	palata

ett krig 5	sota
vanlig, -t, -a	tavallinen
en smittbärare 5	tartunnankantaja
skräck, -en för ngt	jkn pelko, kauhu
ett skydd 5 mot ngt	suoja jtk vastaan
kunskap, -en	tieto
sprida IV (e-i)	levittää
otillräcklig, -t, -a	riittämätön
alla gånger = alltid	aina
inte helt lätt	ei ihan helppoa
skilja II mellan	erottaa toisistaan
förekomma IV	esiintyä
parallell, -t, -a	rinnakkainen
en beteckning	merkintä, nimi
en könssjukdom 2	sukupuolitauti
gonorré, -n	tippuri
förväxla I med ngt	sekoittaa jhk
syfilis, -en	kuppa
en livslång plåga	elinikäinen vaiva
den drabbade	sairastunut
lindra I	lievittää
smörja, -er, smorde ,smort	voidella
kropp, -en	ruumis
kvicksilversalva	elohopeavoide
en behandling 2	käsittely
länge	kauan
enda	ainoa
hjälpa II	auttaa
försöka II	yrittää
behandla I	käsitellä
genom att förmå	saamalla
tjärvatten	tervavettä
en dryck 3	juoma
kokad på ngt	keitetty jostakin
häggbark 2	tuomenkaarna
en kur 3	hoito, kuuri
huruvida kurerne	auttoivatko hoidot
fungerade eller inte	vai ei
oklar, -t, -a	epäselvä
prostitution, -en	prostituutio
löst leverne	irtolaisuus
påskynda I	kiirehtiä, hoputtaa
spridande, -t	leviäminen
smitta, -n	tartunta
ett arkiv 5	arkisto
en förteckning 2	luettelo
begrav/en, -et, -na	haudattu
nämna I	mainita
en dödsorsak 3	kuolinsyy

"veneriskt"	"veneerinen"
ett antal 5	lukumäärä
kan antas	voidaan olettaa
bero III på ngt	johtua jstk
i det skedet	siinä vaiheessa
inte ännu	ei vielä
känna II till	tuntea
en fas 3	vaihe
inträffa I	sattua
relativt	suhteellisen
symtomfri, -tt, -a	oireeton
koppla I ihop	yhdistää
ett könsorgan 5	sukupuolielin
ett stadium 3	(kehitys)aste
bestå IV (o-å) av ngt	koostua jstk
en förändring 2	muutos
hud, -en	iho
ett ben 5	luu; jalka
en vävnad 3	kudos
en inflammation 3	tulehdus
en uppmjukning 2	pehmeneminen
en hjärna 1	aivot
ryggmärg, -en	selkäydin
även om	vaikkakin
en statistik 3	tilasto
tyda II på ngt	viitata jhk
allvarlig, -t, -a	vakava
ett problem 5	ongelma
ett mörkertal 5	tilastoissa näkymätön luku
drabbas av ngt	joutua jkn kohteeksi
obotlig, -t, -a	parantumaton
en tragedi 3	murhenäytelmä
inte bara – utan	ei ainoastaan – vaan
en individ 3	yksilö
en snickargesäll 3	puusepänkisälli
gifta II sig med ngn	mennä naimisiin jkn kanssa
en jungfru, -n, -r	neito; neitsyt
vara skriv/en, -et, -na	olla kirjoilla
en församling 2	seurakunta
dröja II	viipyä
föda II	synnyttää
förefaller ha överlevt	tuntuvat jääneen henkiin
vid 32 års ålder	32 vuoden iässä
en dödsorsak 3	kuolinsyy
smittas I	tarttua
hända II	tapahtua
är höljt	on peitettyinä
dunkel, dunklet	pimeys, hämäryys
ett botemedel 5	parannuskeino

en möjlighet 3	mahdollisuus
medicinsk, -t, -a	lääketieteellinen
vård, -en	hoito
trots att	siitä huolimatta että
professor i medicin	lääketieteen professori
ett behov av ngt	jknk tarve
kunnig, -t, -a	osaava, pätevä
således	siten, näin ollen
ett område 4	alue, ala
en luredrejare 5	huiputtaja, konna
en fältskär 3	välskäri, haavuri
utföra II	tehdä, suorittaa
enkel, -t, enkla	yksinkertainen
kirurgisk, -t, -a	kirurginen
ett ingrepp 5	toimenpide
en barmorska 1	kättilö
en jordemoder	kättilö
officiell, -t, -a	virallinen
till antalet	lukumäärältään
allsköns	kaikenlaisia
erfar/en, -et, -na	kokenut
en förlossning 2	synnytys
ha råd	olla varaa
anlita I	kääntyä puoleen
riktig, -t, -a	oikea
ty II sig till	turvautua jhk
klok, -t, -a	viisas
en gumma 1	eukko, mummo
en örtdryck 3	yrttijuoma
en besvärjelse 3	manaus, loitsu
påstå sig kunna	väittää osaavansa
fungera I	toimia
vara på sin plats	olla paikallaan
notera I	huomioida
folkmedicin, -en	kansanlääketiede
vid den här tiden	näihin aikoihin
mera avancerad	edistyneempi
en vetenskap 3	tiede
fortfarande	edelleen
outveckl/ad, -at, -ade	kehittymätön
tillgång på vatten	vettä saatavilla
ren, -t, -a	puhdas
en självklarhet 3	itsestäänselvyys
utanför	ulkopuolella
viktig, -t, -a	tärkeä
en källa 1	lähde
Kuppis fält	Kupittaaan kenttä
grund, -t, -a	matala
en brunn 2	kaivo

kvalitet, -en	laatu
rätt dålig	melko huono
sälja (å-å)	myydä
överflödsvatten	ylijäänyt vesi
rinna IV (a-u)	valua
en bäck 2	puro
dela I sig	jakaantua
dels–dels	osin–osin
en korsning 2	risteys
rik, -t, -a på ngt	rikas jstk, paljon jtk
en mineral 3	mineraali
från när och fjärran	läheltä ja kaukaa
vallfärda I	tehdä pyhiinvaellusmatka
i hopp om ngt	jkn toivossa
finna hälsan	löytää terveys
en bot, -en	parannuskeino
en livsglädje, -n	elämänilo
tidvis	ajoittain
en brunnskultur 3	kylpyläkulttuuri
i anslutning till ngt	jkn yhteydessä
bygga II	rakentaa
en anläggning 2	rakennus, laitos
en bollplan 3	pallokenttä
inkvartering, -en	majapaikka
en gäst 3	vieras
främja I	edistää
ett simstadion	uimastadioni
som bekant	kuten tunnettua
bada I	uida, kylpeä
motionssimma I	kuntoilla uimalla
njuta IV (ö-u) av ngt	nauttia jstk
skön, -t, -a	ihana
en sommardag 2	kesäpäivä
förstås	tietenkin
helst	mieluiten
numera	nykyään
klorhaltig, -t, -a	klooripitoinen